

M. T. B. COLLEGE, SURAT

Manuscripts Library

No. Ref.
Ser. 1146

Title: *Sanyas Dharma*

1146

Complete

C	:	Sanyas Dharma	:	Title
:	:	:	:	Author
:	:	:	:	Editor
Slc	:	:	:	Year, Vols.
:	:	:	:	Publisher
1146	:	:	:	Remarks

श्रीः तामवेक्ष्य सुधाभासुभास्वरद्युतिमंडलां संसारतापविह्वलपद्मपीयूषवाहिनीं ~ योऽपि राजहृदंभोजराज
 हंसनिषेवितं अनाहतमहानादमयोमह्यरूपिणीं ~ महोत्सवमंगलवतीं कांक्षितार्थप्रदायिनीं आराध्यमानसिभा
 वेन वेतसासुधीश्वरः एकदशस्थानाहम्याद्यातिस्वर्गसमंततः यस्याः स्मरणमात्रेण महापातकनाशनं ~ इति पञ्चाशद्वार
 पूर्वजात्मनाभ्यस्तं वैरविस्मरते न हि आसेद्विबद्धो बद्धशोषो न्यतरमपि क्वचित् ~ अतिजन्मदुःखं दानम
 ध्ययंत तपः तेनैवाभ्यासयोगेन तदेवाभ्यसने पुनः ~ अथ प्रायश्चित्तं पापभोग्यापहरणे मानशय्या
 शनेषु च पुष्पमूलफलानां च कृत्वा सांत्वनं चरेत् यस्य यस्य हृत्पर्वस्य वृत्तिहेतुं समाचरेत् तस्य तस्य
 वधे प्रोक्तं प्रायश्चित्तं समाचरेत् अपहृत्य पर्वानां भूमिं विधत्वा त्रिमासतः प्रायश्चित्तं वधे प्रोक्तं प्रायश्
 चित्तं व्रतं चरेत् इति वृत्तिहेतुप्रायश्चित्तं ~ गृहस्थे भगवता पापानि कुर्वन्त्याश्रमिणो यदि शौचव
 क्षोभं कुर्यात् पुर्यात् ब्रह्मप्रदर्शनात् संग्रहे श्रोते श्रुत्वा स्मृते रज्जोऽश्रावणं मुपवीतकं ग्रंथिं विदुः
 होतव्यं ग्रंथिमुक्तं न होमयेत् ग्रंथिं विना उपवीतं न स्यात् केचिद्गृहस्थग्रंथिनो हवनीमंजलिस्तत्र स्रज
 स्पृष्टो मायुक्तहातुलं ब्रह्मणा त्याज्यं तं स्रजं विदुः नात्रिगुणीकृतं स्रजे पादौ च ते ग्रंथिः सा विज्या
 चाभिमंत्रितं तद्वर्षमुपवीतं स्यात् नाति त्वं न चोक्तं ॥ ग्रंथिकरणं विना उपवीतं न संभवतीति भावः
 भूमिदानं हरणं फलं अन्यैर्वापहृता इति धर्मसूचं शाक्या उपधाते न रक्षेत् तदेवैवावदाभूतसंपूर्णं ~

संग्रहे स्वर्णसंसारं वायो हरेत वसुंधरां वाधिर्वर्षसहस्राणि विष्णोः जायते रुमिः एकं पुरुषं दशवाशतं
 वा सर्वनामैः कं भीमा केनिमज्जेत तस्मान्नाहुरतेमहि द्रुपतो हुरते भूमिं द्रुपिस्ततो मृतः स
 वक्रो दाहणे पाशे सिर्यग्योनिषु जायते भूमिं यः प्रतिगृह्णाति यस्तु भूमिं प्रयच्छति उभौ तौ स्व
 र्गमाप्नोति यावच्चार्क्यतामकाः तस्माद्भूमिं च पत्नीं च मातुर्गुर्वगता तथा अथैरपहृतं दृष्ट्वा स
 यः प्राणात्परित्यजेत् नरो भविक्रयं कृत्वा चरेच्च प्रायणत्रयं त्रिगुणं वा जपेच्च नवग्रहमखंतथा
 नवग्रहमखंतस्मात् कुर्यात्पापविशुद्धये एतेन मुच्यते पापाः कथं यथा नरकं व्रजेत् जन्मप्रभृति
 पापानि कृतानि सुबहू न्यपि षडब्दे नैव शुध्यन्ति यत्तु हापातकादृते कृष्णानामब्दसंख्या के लक्ष
 णे च बहू विधं हिरण्यधा न्यमन्त्रं च स्नानं वैसागरस्य तु चतुर्विधानां मेतेषां मब्दसंख्या प्रशस्यते
 सत्कृतं वा गोदानं तस्मै त्वं वा त्रिनिष्कं हेमकं कृत्वा भवेत्त्रिंशद्ब्दस्त्वेकमुदाहृतं द्वादशद्विकथान्य
 स्म कृत्वा द्वादशभिधीयते त्रिंशत्कृत्वा तथैव स्युः कथितो द्वादशैरपि द्वादशद्विजन्मो ज्ञेयाश्च कृत्वा स्त्वेक
 उदाहृतः त्रिंशदेव हिते कृत्वा द्वादशैः अपरि कीर्तितः समुद्रगानदीस्ताने च कं स्यात्तु कृत्वा एव कृत्वा
 सत्रिंशदेव कृत्वा कथ्यते मुनिभिः सदा षड्गुणी कृतं मे कथ्यमेकं कृतं पृथक् षडब्दं तद्विज्ञेः प्रोक्तं प्राय
 ष्चिंतं द्विजन्मतो हेमधा प्रान्ते स्नानानामेकं कृतं पृथक् पृथक् षडब्दं विधाना कुर्यात्तथा वाश्च नैव बहू विधं

कर्षमात्रं सुवर्णस्य कृत्वा द्वादशभिधीयते तदभावे धर्मधर्मा गुं जायात्रेकमेव वा कृत्वा मेकनदी स्नानं द्वादशद्विजन्मो
 भोजनैः गुं जायात्र सुवर्णं वा कृत्वा सर्वत्र एव हि तदभावे धर्मात्तत्र कर्षमात्रमथापि वा षडब्दं प्राप्तिरूपेण
 कं ब्राह्मण्यश्च कृत्वा धर्मं यस्मात्प्रतिग्रहधनं तस्मिन् स्यात्तु कदाचन धनस्य सप्तमांशं तु पुण्या
 न्यायं तनानि च शिवविष्णोः ॥ वापी कृष्णतडागेषु ब्रह्मस्वसं सणमुत्तमे एतेषु विरट्जेत मा सोऽन्य
 धानरकं व्रजेत् अतिरुद्रं महा रुद्रं शिवरात्रौ तु जागरे जलधाराभिषेकार्थं महापातकनाशनं कोट्यो
 ब्रह्महत्यादि अगम्यागम्य कोट्यः रुद्रजपी देहत्वा धर्मं तिरुप्रेष्य निश्चितं एतत् नियते उपवासं शिव
 मांदरे ॥ यज्ञाय हविः सक्तं तु सहस्रं तु जपेन्निवा गाया का अंथयदा भुंक्ते तदा दोषाः तत्र प्रमुच्यन्ते
 दुष्कृतिं हि मनुष्याणामनमाप्तिमुत्तिष्ठति यो वैधस्या नमश्चाति तदश्चातिपातकं एकमनं न भो
 क्तव्यमनं त्रसहं द्विजः अज्ञानायादिभुंजीत तस्य नास्तीहानिष्कृतिः अथ नीचादिप्रतिग्रहः
 शिल्पिनः स्वर्णकारश्च दारुककृत् कांस्यकारकः लोहकृत् कुंभकारश्च प्रकृत्वा उत्तमाश्च षड् एभ्यः प्रति
 ग्रही विप्रः सप्तैरशौ विशुध्यति आरामिको मयोः कापितं तु कारश्च लोखकः दासस्तु नापित
 श्रेयं प्रकृत्या न धर्मास्तु षड् एभ्यः प्रतिग्रही विप्रः सवासाजकमाविशेत् गम्यत्यादि जपत्तास्य स
 हस्रं पारि कीर्तितः मरिच्छके च रजकः सूतिकश्च कणस्तथा व्रजाध्वर्मकारश्च प्रकृत्वा अधमास्तु षड्
 एभ्यः प्रतिग्रही विप्रः पुनः संस्कारमहीति अतः परं च ये वणी स्ते वर्णा अज्ञातयः तेषां प्रतिग्रहीतारे

महापातकिनः स्मृताः प्रतिग्रहेषु सर्वेषु पक्षेऽप्येव प्रकृत्येयम् चांद्रायणे नरद्विस्पादितिसर्वमुदाचिते
 दूतिप्रायश्चित्तं प्रतिग्रहस्य यावत्तद्वर्गं न्यतीत्यनतिनिरग्रे सद्भिर्जनानः तेषां कृते चोद्गोमविशेषसर्वसमा
 प्येत् सिंहगुरो गौतमीयात्रास्नानमाहात्म्यं सिंहराशिगते पश्चिमदिने गुरुर्भवति तस्मिन्
 गुरो गौतमीस्नानं कोटिजन्माघनाशनं पुष्कपक्षानितीर्थातिश्रेष्ठं कुरु ॥ ५ ॥ निधानि च
 वसंति वर्षमेकं हि गौतम्यां सिंहगुरो अथमेव फलं चैव तदगोरातु जं फलं श्रोत्रातिस्नानमात्रेण
 गौतम्यां सिंहगुरो कृत्वा भुदधिकप्रादुं समभ्यर्चयेद्देवतां स्नानार्थमुपगच्छेतां गौतमीं सिंहगे
 गुरो अथ सिंहस्ते गुरो कर्त्तव्यमाहु गार्भाधानादिकाः सर्वाः प्राशनां ता क्रिया श्रव्याः सर्वदे
 शेषु कर्त्तव्या सिंहस्ते च वृहस्पते वसिष्ठा कल्ये गौरावर्गं नरे तीरे भाग्यरथाश्च पश्चिमे विवा
 हादि न कुर्वीत सिंहस्ते च वृहस्पते करलाभादिका लक्ष्म्या भिक्षुदेशविपूर्वे गौतम्या दक्षिणे तीरे
 विवाहः शुभदेवमतः श्रोतिः सारं सिंहस्तेऽपि मद्यासंस्कं गुरुं यत्नेन वर्जयेत् अन्यत्र सिंहभागे तु वि
 वाहादि विधीयते सिंहराशिगते जीवे गौतम्याश्चैव दक्षिणे व्रतचौलविवाहादिकुर्यादिति महर्षयः
 प्रत्येकं क्रियमाणं यत् कलधर्मादिकंच यत् सर्वदेशेषु कर्त्तव्यमिहाहुः सिंहगुरो इति सिंहस्ते ॥
 केदारस्यादकं पीता काश्यां तु भार्गवोऽथ श्रीशैलधिरवरं ह्वा पुनर्जम न विधेत् इति निर्णयः

संन्यासधर्माः

आत्रिः न प्रधाया त्रुर्गुर्मासात् वपनं करयेत्तच्च प्राग्भो ह्यसदिनयोर्वपयेत्तु पनेपितुः अधः कर्णशिरवादिभूते
 माणि न हि ज्ञातिचित् शिरवावपने प्रायश्चित्तं स्मरति गालवः त्रिस्नानं लोकमवधनं कृत्वा प्राजापसं कृत्वा प्राणा
 धाय शतं कुर्यात् ननु मुंडः शिरवीवेति विकल्पस्मरणात् स शिरवंपवनं कृतेति विशेषस्मरणात्तच्च शिरवावर्ज
 नसिद्धिरिति चेन्नैवं मुंडः शिरवीवेत्यादिविकल्पस्यापि त्रिदंडकदंडधारणादिविकल्पवत्तु मुख्या मुख्यविषय
 तेष्वेव निर्वह्यता संभवति हि केवाचिद्वाध्यादेना शिरासि वेशानुसनिः अमथोदाहृतं बहुस्मृतिवत्तु
 क्रोधापनेः शिरवावपने गालवेन प्रायश्चित्तं स्मरणात्तच्च तथाच विकल्पवचनस्याप्यमर्थः वाशब्दः मुंडो भव
 त्ता शिरवावपने शिरवावर्जं लुप्तकेशो भवेदित्यर्थः शिरवावपनं तरेणापि वपने मुंडशब्दः स्मृतिगुरो
 रेव प्रमुक्तः योर्णमास्ते शिरवावर्जं मुंडयेत शिष्येतिः कसोपस्तु शिरवावर्जं मुंडयेत्तु संधिषु वापयेत् नत्रे मुक्ता मतिः
 मेदिनीः संवर्तके क्वचित् इत्यादिषु शिरवावर्तिरिक्तं शयपनेपि मुंडशब्दप्रयोगात् मुंडवपनशब्दयोः पर्यायवद्विशेष
 पलोपपादनाच्च सामान्ये मुंडशब्दः ज्ञासतिरिक्तविषयवृत्तिव्यवस्थायां स शिरवंपवनं कृतेति तदपसविष्टमन्त्रं
 जीतेत्यादिकत् कर्त्तव्यसाहिबेनान्यः नपुनः सद्यतमन्त्रं मुंडीतेत्यादिवा तथाचाप्यमर्थः यथासंशिरवशिरो
 भवति तथावपनं कुर्यात् इति अतश्चतुर्धिरपि पात्राज्येरेकमुपवीतं प्रवरयधाय त्रिदंडशिरवमुखात्तमाप
 रियाह इति सिद्धमिति दिक् विस्तारस्तु प्रमेयमाकाशतद्वर्णयदिषु द्रष्टव्यः
 कृष्णतनमर्हतीति कोपीनं पापं तत्तापनात् सुरुषलिंगमपि कोपीनं तदाकाशतमपि कोपीनं अंतरीयंच वासेत विधीयते

व्यतीपातेन प्रसंसा धान्यं दत्तं व्यतीपाते हिरण्यं च दत्तं स ह्येतत् अतः फलं सर्वमपि हो
त्रसमेविधिः तिलपात्रं तत्र दत्तं प्राप्नोति स माचरेत् ॥ तेभ्यः केचित् पुण्यं संख्यादाय स्य
तास्ति वै त्वष्ट्रे व्यसितं कृते पुण्ये व्यतीपाते मलिकुचे यज्ञानामप्यनेकानां फलं भवति निश्चितं
तस्मान्मलिकुचे मासि येन के मासि माचरेत् दानं देयं प्रयत्नेन संसारभयभीतसिः व्यतीपाते च
सकले पुण्यं स्यात् महदेव हि त्वष्ट्रापि तारतम्येन नानाभागे विशेषतः प्रथमाद्याविंशतिनां जन्म
भ्रमणं चैव विंशतिः व्यतीपातस्य पतनं दशसप्तत्यसं सिद्धेते अस्य फलं मासः उत्तमैकं
गुणितं भ्रमणे केति रूप्यते अर्धदं पतने प्रोक्तं अक्षय्यं संसिद्धेते फलं महानद्यं व्यतीपाते ऽवगा
हे बज्रं लंघयेत् पवमानं जपेत् नमो नमो वासे महत्फलं यदा नादिकृतं किंचित् सदन्तमिहास्तु मे व्य
तीपातं नमस्तु सौमस्तु तत्र प्रभो माघमात्रमपि स्वल्पेन विप्रकृष्टं हि माघे सदृशं
भक्तप्रीयतां मे प्रीयतां मे मेजनादि नः दाता दापयिता चैव प्रेरकश्चात्तु मोदकः सुकृते दुष्कृते
वापि बहवः स न भगिनिः